

خریداران پیش از خرید گوشی اصالت شناسه IMEI را بررسی کنند

سخنگوی هیات‌مدیره انجمن تلفن همراه، تبت و لوازم جانبی ایران، با اشاره به گزارش‌های مربوط به عرضه برخی گوشی‌های تلفن همراه با شناسه‌های IMEI نامعتبر و بروز اختلال در آنتن‌دهی آنها، نسبت به تبعات این موضوع برای مصرف‌کنندگان و فعالان قانونی بازار هشدار داد و بر ضرورت استعلام اصالت شناسه‌دستگاه پیش از خرید تأکید کرد.
به گزارش ای‌ران از انجمن تلفن همراه، تبت و لوازم جانبی ایران، میثم دوست‌محمدی روز سه‌شنبه در این باره اظهار داشت:بررسی گزارش‌های مطرح‌شده نشان می‌دهد که در برخی موارد، شناسه‌های IMEI مورد استفاده در دستگاه‌های عرضه‌شده به عنوان گوشی تلفن همراه، در اصل به تجهیزات دیگری، از جمله دستگاه‌های پایانه فروش یا پوز (POS)، اختصاص داشته‌اند. این موضوع در صورت تأیید از طریق بررسی‌های فنی و استعلام مراجع ذی‌ربط، نشان‌دهنده وجوداشکال جدی در فرآیندشناسایی و عرضه این دستگاه‌هاست و ضرورت رسیدگی به‌منشأ ورود و نحوه عرضه آنها را دوچندان می‌کند.

ادامه از صفحه اول

ثبات شکننده ارز در تلاطم

متغیرهای کلان

بانک مرکزی و کلیه اقتصاددانان نمی‌توانند برآوردهای دقیقی از مسیر آینده داشته‌باشند از سوی دیگر، بررسی مقایسه‌ای تورم داخل و خارج، رقابتی ارزی کشور، با وضعیت کشور‌های همسایه نیز برآورد رستی به‌دست نمی‌دهد.رای نمونه اگر بخواهیم ۷۰ درصد تورم روی قیمت از لحاظ کنیم، نتیجه همین ارقامی می‌شود که امروز شاهد آن هستیم، چپشی که در یک مدت کوتاه رخ داده‌است. لذا نمی‌توان خیلی صریح و قطعی را چه به پیش‌بینی نرخ ارز و شرایط آتی آن سخن گفت. تصمیماتی که امروز چه با زرمون و خطاچه از طریق بررسی‌های علمی در بانک مرکزی گرفته می‌شود، در بستر فشار سنگینی است که طی ماه‌های اخیر - به‌ویژه پس از تحولات اخیر و محاصره در یابی - به اقتصاد کشور وارد شده است. اگرچه اثرات این فشارها شاید هنوز از سوی همه به شکل کامل لمس نشده باشد، اما آثار آن در تصمیم‌گیری‌ها کاملاً مشهود است. در این میان، سیاست‌گذار ناگزیر است به انجای مختلف دست به مداخله بزند؛ گاه از طریق فروش و مداخله مستقیم در بازار (خرید و فروش ارز)، گاه از کانال سیستم بانکی و گاه به‌واسطه مصاحبه‌های گفتاری و شفاف‌سازی مقاماتی که آراءش را به جامعه بر گرانده. البته این آراءش، پیش از هر چیز نیازمند «عتماد به تصمیمات درست بانک مرکزی است، نهادهای که مسوولیت اصلی این میدان را به دوش می‌کشند و طبعاً بررسی‌های کارشناسی دقیقی برای ضرورت مداخله (مثلاً در مقیاس تزریق هزار دلار و ۱۰ هزار دلار) انجام داده است. باید دید این شرایط تا چه زمانی می‌تواند ادامه پیدا کند؟ اما حداقل از روزهای اخیر، این اقدامات پیام‌بدی به جامعه و فعالان اقتصادی و نظم و نظامات بازار نداشته‌و نتوانسته انتظارات تورمی را تا حدودی تعدیل کنند. انتظاراتی که پیش‌تر موجب ریزش قیمت ارز و زواله افزایش‌های سرسام‌آوری داشته باشد و حتی بازار ملار را تحت‌الشعاع قرار دهد.
۱۲) نسوی دیگر، در تحلیل تحولات بازار، نباید از یک برداشت ریشه‌ای و واقع‌بینانه غافل بود؛ اینکه اگر نرخ دلار به‌سطوحی چون ۲۷۰۰ هزار تومان برسد، چه کالایی را می‌توان با آن به کشور وارد کرد و با این وضعیت قدرت خرید مردم به فروش رساند؟ این پرسش حیاتی نشان می‌دهد که جهش اخیر ارزی، یک «پرش بلند» بوده‌است، بخشی از این پرش، حباب است که امیدواریم در آینده تخلیه شود. نهایتاً باید گفت بازار از این زمان مدیریت بی‌توجه‌مانند، منسجم و همه‌جانبه است تا ضمن مهار هیجانات، اقتصاد ملی را از خطرات نوسانات مخرب مصون نگه‌دارد. ان شاء الله که با تدبیر بیشتر، شاهد ثباتی پایدار تر در اقتصاد کشور باشیم.

معادله جدید بورس با نرخ خوراک و دلار

در کنار موضوع نرخ خوراک، پرسش مهم دیگر به ادامه مسیر بازار سهام مربوط می‌شود. برای درک بهتر روند این بورس، باید رابطه میان نرخ دلار آزاد، دلار حواله‌ای و حرکت بازار سهام را در نظر گرفت. بازار سرمایه را به خوروبنی تشبیه‌می‌کند که در جلد‌ای تکبانه در حرکت می‌کند؛ در این تصویر، دلار آزاد خوروبی جلویی و دلار حواله‌ای خوروبی پشتی است. بر اساس این تشبیه، تا زمانی که دلار بازار آزاد در حال حرکت باشد، دلار حواله‌ای و بازار سهام نیز دنبال آن حرکت خواهند کرد. در حین کار، رشد نرخ دلار حواله‌ای نیز می‌تواند به‌بازار سهام‌های در حرکت به‌سمت سطوح بالاتر کمک کند. این بررسی شرایط بورس بدون توجه به تحولات دلار آزاد و دلار حواله‌ای نمی‌تواند تصویر کاملی از عوامل اثر گذار بر روند بازار را به‌دهد. به همین دلیل برای ارزیابی مسیر آتی سهام، لازم است علاوه بر متغیرهای مربوط به مقررات و نرخ خوراک، تحولات بازار ارز نیز به‌طور مستند دنبال شود. رشد دلار حواله‌ای را یکی از عواملی می‌داند که می‌تواند از بازار سهام حمایت کند. تا زمانی که نرخ دلار حواله‌ای در مسیر صعودی قرار داشته باشد می‌توان انتظار داشت این متغیر در جهت تقویت حرکت بازار سهام عمل کند. بازار در مسیر حرکت خود ممکن است با نوسانات مقطعی مواجه شود. تغییر نرخ‌ها، تغییرات نرخ بهره و مسائل مختلف دیگر می‌توانند باعث بالا و پایین شدن بازار شوند. بنابراین نباید نوسانات کوتاه‌مدت، الزام به ملاحظه متغیرهای کامل مسیر بازار در نظر گرفت؛ از این منظر، تحلیل شرایط بورس نیازمند تفکیک همین نوسانات مقطعی و روند کلی متغیرهای اثر گذار است. ممکن است بازار در مقطعی تحت تاثیر عوامل مختلف با نوسان مواجه شود؛ اما زمانی که دلار حواله‌ای در مسیر رشد قرار دارد، نباید صرف‌بار مبنای این نوسانات نسبت به روند بازار سهام گران بود.

بررسی موضوع نرخ خوراک و چشم‌انداز بورس، دو محور مهم ارتباطی بر گیرد؛ یک سو، کاهش بخشی از نرخ‌های مقرراتی اتفاق مثبتی است، اما پرسش‌های باقیمانده درباره شرایط بورس مازور و نحوه شفاف‌سازی شرکت‌ها همچنان نیازمند توجه است؛ از سوی دیگر، برای ارزیابی مسیر بازار سهام باید تحولات دلار آزاد و دلار حواله‌ای به‌عنوان متغیرهای اثر گذار دنبال کرد. بر اساس دیدگاه مطرح شده، رشد دلار حواله‌ای می‌تواند از حرکت بازار سهام حمایت کند. هر چند نوسانات ناشی از نرخ بهره و سایر عوامل همچنان بخشی از مسیر معاملات خواهد بود.

صنعت، معدن و تجارت

تعداد |

شاخص مدیران خرید (شاخص) صنعت در شهریورماه با ثبت عدد ۴۸.۵، همچنان از تداوم شرایط انقباضی در بخش تولید حکایت دارد. اگرچه برخی مولفه‌ها نشانه‌هایی از بهبود محدود را بروز داده‌اند، اما قرار گرفتن تولید و سفارش‌های جدید در محدوده پایین‌تر از مرز خنثی، کاهش موجودی مواد اولیه، جهش کم‌سابقه هزینه خرید نهاده‌ها و استمرار افت صادرات نشان می‌دهد که بنگاه‌های صنعتی همچنان با مجموعه‌ای از موانع هم‌زمان مواجهند. در این میان، ثبت شاخص قیمت خرید مواد اولیه در سطح ۹۳.۳، بالاترین رقم هفت‌سال اخیر، هشدار می‌دهد درباره احتمال انتقال فشار هزینه‌ها به قیمت کالاها در مهرماه است؛ آن هم در شرایطی که تقاضای موثر بازار هنوز توان کافی برای حمایت از تولید را ندارد. تصویر کل اقتصاد نیز تفاوت منعداری با وضعیت صنعت ندارد. شاخص کل اقتصاد در شهریور به ۴۶.۲ رسید و برای هجدهمین ماه متوالی زیر مرز خنثی باقی ماند. استمرار این وضعیت نشان می‌دهد ضعف فعالیت اقتصادی به واحدهای صنعتی محدود نیست و بخش‌های مختلف اقتصاد همچنان با محدودیت در رونق کسب و کار مواجهند. هرچند فضای بهبود مقطعی برخی شاخص‌ها را نمی‌توان نشانه‌ای از بازگشت پایدار تولید به مسیر رشد دانست.

تقاضای ضعیف، مانع اصلی رونق تولید

در شهریورماه، شاخص مقدار تولید محصولات عدد ۴۹ و شاخص میزان سفارش‌های جدید مشتریان عدد ۴۹.۶ ثبت کردند. هر دو شاخص اگرچه به مرز خنثی نزدیک شده‌اند، همچنان پایین‌تر از سطح ۵۰ قرار دارند؛ موضوعی که از تداوم محدودیت در فعالیت تولیدی و جذب سفارش‌های تازه حکایت می‌کند. اهمیت وضعیت سفارش‌های جدید از آنجا ناشی می‌شود که این شاخص از دی‌ماه ۱۴۰۴ برای نهمین ماه متوالی در محدوده انقباضی قرار گرفته است. کاهش قدرت خرید مشتریان و مشکلات صادراتی از جمله عوامل هستند که امکان افزایش سفارش‌ها را محدود کرده‌اند. در قاع، بنگاه صنعتی علاوه بر فروش تولید، به‌بازاری نیاز دارد که بتواند محصولات خود را در آن به فروش برساند. هنگامی که جریان سفارش‌های تازه ضعیف است، بر خورداری از ظرفیت تولید بیشتر لزوماً به افزایش فروش و درآمد منجر نمی‌شود.

شاخص فروش محصولات در همین ماه به ۵۰.۸ رسید و اندکی از مرز خنثی عبور کرد. با این حال، بخشی از این افزایش به تخفیف‌ها و حراج‌های پایان فصل در برخی رشته‌فعالیت‌ها نسبت داده شده‌است. بنابراین، نمی‌توان از این رشد محدود نتیجه گرفت که تقاضای بازار به شکل پایدار تقویت شده است. ارزیابی دقیق‌تر وضعیت فروش مستلزم بررسی هم‌زمان شاخص سفارش‌های جدید است؛ شاخصی که همچنان از ضعف تقاضا خبر می‌دهد.

بازار کار صنعت نیز از این شرایط تاثیر پذیرفته است. شاخص استخدام و به کارگیری نیروی انسانی در شهریور ۴۸.۲ ثبت شد. وقتی بنگاه‌ها از کسب و سوا محدودیت سفارش و از سوی دیگر با افزایش هزینه‌های تولید مواجهند، توسعه نیروی انسانی یا ریسک‌پذیرتری همراهی می‌شود. در چنین شرایطی، احتیاط در استخدام می‌تواند ادامه‌دار باشد؛ به‌ویژه اگر چشم‌انداز فروش و تامین مواد اولیه همچنان نامطمئن باقی بماند.

کاهش موجودی مواد اولیه

زنگ خطر برای استمرار تولید

یکی از نگران‌کننده‌ترین مولفه‌های شاخص شهریور، شاخص موجودی مواد اولیه خریداری‌شده است که به ۳۶.۷ رسیده‌است. این عدد نشان می‌دهد بنگاه‌ها در تامین و مدیریت نیازهای مورد نیاز خود با محدودیت جدی روبه‌رو هستند؛ محدودیتی که می‌تواند بر نامه تولید و زمانبندی تحویل محصولات را تحت تاثیر قرار دهد.

محدودیت در تخصیص ارز، دشواری انتقال وجوه، طولانی شدن فرآیند واردات و تاخیر در ترخیص کالا از گمرک از جمله موانعی هستند که می‌توانند دسترسی تولیدکنندگان به مواد اولیه را دشوار کنند. در چنین وضعیتی، مجموعه‌های ورودی ممکن است به جای آنکه به افزایش ذخایر انبار منجر شوند، مستقیماً برای ادامه فعالیت خطوط تولید مصرف شوند. بنابراین، افت موجودی مواد اولیه را باید در پیوند با دشواری تامین نهاده‌ها بررسی کرد، درصرفا به عنوان کاهش نیاز بنگاه‌ها به مواد اولیه.

نامشخص بودن زمان رسیدن محموله‌ها نیز امکان برنامه‌ریزی دقیق را از تولیدکنندگان می‌گیرد. بنگاه‌ها برای تعیین حجم تولید، تعهدات فروش و زمان تحویل

رییس اتاق بازرگانی تهران:

رییس اتاق بازرگانی تهران گفت: با وجود برخورداری از استانداردهای پذیرفته‌شده، صادرکنندگان ایرانی همچنان به دلیل عدم پذیرش گواهی‌های بازرسی کشور در بازارهای هدف، مجبور به پرداخت هزینه‌های گزاف برای تست‌های مجدد در کشورهای ثالث هستند که این وضعیت نیازمند پیگیری جدی سازمان ملی استاندارد برای حذف موانع پذیرش متقابل است. محمود نجفی‌عرب در مراسم گرامیداشت روز جهانی استاندارد، گفت: شعار اسسال روز جهانی استاندارد، عنوان انرژی موقرون به صرفه و پاک، برای اقتصاد ایران تنها یک موضوع زیست‌محیطی نیست، بلکه استمرار فعالیت بنگاه‌ها، هزینه‌های تولید و توان رقابت در بازارهای جهانی ارتباطی مستقیم دارد. وی افزود: امروز ناترازی برق و گاز یکی از چالش‌های

چهارشنبه ۲۲ مهر ۱۴۰۵
۳ جمادی الاول ۱۴۴۸
سال سیزدهم
شماره ۳۴۳۵
| Wed, Oct 14, 2026

معمای مواد اولیه

سفارش‌های به جریان باثباتی از نهاده‌ها نیاز دارند؛ در غیر این صورت، استمرار فعالیت به تامین محموله‌های بعدی وابسته می‌ماند. شدت این تنگنا در رشته فعالیت‌های مختلف یکسان نیست. شاخص موجودی مواد اولیه در صنایع فلزی نزدیک شده‌است، اما در صنایع غذایی و لوازم خانگی ۲۹.۲، در نساجی ۳۰ و در صنایع غذایی ۳۱.۳ گزارش شده است. این ارقام نشان می‌دهند برخی گروه‌های صنعتی با محدودیت شدیدتری در تامین مواد اولیه مواجهند.

از سوی دیگر، شاخص موجودی محصول نهایی در انبار نیز به ۴۴.۲ رسیده‌است. پایین بودن هم‌زمان موجودی مواد اولیه و محصول نهایی، به‌تنهایی نشانه‌ای از رونق فروش یا بهبود گردش کالا نیست؛ زیرا در شرایط تولید، کاهش تولید، ضعف سفارش‌ها و محدودیت تامین نهاده‌های می‌تواند هم‌زمان موجودی‌های انبار را تحت تاثیر قرار دهند.

سال اخیر

فشار هزینه‌ای یکی دیگر از محورهای اصلی وضعیت صنعت در شهریورماه است. شاخص قیمت خرید مواد اولیه با ثبت عدد ۹۳.۳ بالاترین سطح خود در هفت سال گذشته رسیده و شاخص قیمت محصولات تولیدشده نیز ۷۴.۵ گزارش شده‌است. فاصله میان این دو شاخص نشان می‌دهد فشار افزایش هزینه نهاده‌ها بسیار شدید است و می‌تواند با وقفه زمانی به قیمت نهایی کالاها منتقل شود.

افزایش نرخ ارز، مالی، دشواری نقل و انتقال وجوه، و دشواری دسترسی به مواد اولیه از جمله عواملی هستند که هزینه تامین نهاده‌ها را افزایش می‌دهند. از آنجا که مواد اولیه سهم مهمی در هزینه تمام‌شده بسیاری از محصولات دارند، رشد قیمت خرید آنها می‌تواند در ماه‌های بعد خود را در قیمت کالا‌های تولیدی نشان دهد. بر همین اساس، انتظار می‌رود بخشی از فشار هزینه‌ای ثبت‌شده در شهریور، مهرماه به بازار کالاها منتقل شود. با این حال، انتقال کامل افزایش هزینه‌ها به قیمت فروش برای همه بنگاه‌ها امکان‌پذیر نیست. ضرر قدرت خرید خالوارها و استمرار وضعیت انقباضی سفارش‌های جدید، قدرت قیمت‌گذاری تولیدکنندگان را محدود می‌کند. در نتیجه، برخی بنگاه‌ها ناچارند بخشی از افزایش هزینه‌ها را از محل سود خود جبران کنند؛ وضعیتی که می‌تواند نقدینگی مورد نیاز برای خرید مواد اولیه و ادامه تولید را کاهش دهد.

به این ترتیب، صنعت با یک فشار دوطرفه مواجه است: از یک سو هزینه تامین نهاده‌ها افزایش یافته و از سوی دیگر، بازار کشتش کافی برای پذیرش کامل افزایش قیمت‌ها را ندارد. تداوم این وضعیت می‌تواند توان مالی بنگاه‌ها را برای تامین مواد اولیه در دوره‌های بعد تضعیف کند و محدودیت‌های تولید را تشدید سازد. در میان مولفه‌های اصلی شاخص، شاخص سرعت انجام و تحویل سفارش‌ها با ثبت عدد ۵۴.۱ بالاتر از مرز خنثی قرار گرفت. این شاخص نشان می‌دهد فرآیند انجام و تحویل سفارش‌ها، در مقایسه با سایر مولفه‌ها، وضعیت مساعدتری داشته است.

چهارشنبه ۲۲ مهر ۱۴۰۵
۳ جمادی الاول ۱۴۴۸
سال سیزدهم
شماره ۳۴۳۵
| Wed, Oct 14, 2026

تعاون

شاخص شهریور از تداوم رکود تولید، افت صادرات و نگرانی بنگاه‌ها نسبت به آینده حکایت دارد

معمای مواد اولیه

با این حال، بهبود نسبی این شاخص را نباید معادل رفع مشکلات تولید دانست. تحویل سفارش‌های موجود می‌تواند در شرایطی ادامه پیدا کند که بنگاه‌ها همچنان برای تامین مواد اولیه و جذب سفارش‌های تازه با مشکل مواجه باشند. بنابراین، عملکرد بهتر در حلقه تحویل و توزیع، به‌تنهایی نمی‌تواند ضعف تقاضا یا محدودیت‌های سمت عرضه را جبران کند.

تداوم این وضعیت به آن معناست که بخشی از زنجیره فعالیت صنعتی همچنان کاری می‌کند، اما پایدار آن به تامین به‌موقع نهاده‌ها و ورود سفارش‌های جدید وابسته است. در صورت تشدید اختلال در تامین مواد اولیه، حفظ همین عملکرد نیز می‌تواند دشوار تر شود.

صادرات: هنوز از رکود خارج نشده

شاخص صادرات کالا در شهریورماه ۴۲.۱ ثبت شد و برای بیست‌وسومین ماه متوالی پایین‌تر از مرز خنثی باقی ماند. این روند طولانی مدت نشان می‌دهد دسترسی تولیدکنندگان به بازارهای خارجی همچنان با موانع جدی مواجه است و صادرات نتوانسته به مسیر باثباتی برای توسعه فروش تبدیل شود.

مشکلات ارزی و مالی، دشواری نقل و انتقال وجوه، اختلال در حمل و نقل و افزایش هزینه‌های تجارت خارجی از جمله عواملی هستند که می‌توانند توان رقابتی صادرکنندگان را محدود کنند. استمرار این موانع در شرایطی اهمیت بیشتری دارد که تقاضای داخلی نیز از قدرت کافی بر خوردار نیست.

در وضعیت عادی، بازارهای خارجی می‌توانند بخشی از محدودیت تقاضای داخلی را جبران کنند؛ اما زمانی که شاخص صادرات برای نزدیک به دو سال در محدوده انقباضی باقی مانده است، نمی‌توان روی این بازارها به عنوان راهکاری مطمئن برای افزایش فروش حساب کرد. به این ترتیب، تولیدکنندگان هم در تامین مواد اولیه و هم در یافتن بازار مناسب برای محصولات خود با محدودیت روبه‌رو هستند.

رفع موانع صادراتی، تسهیل نقل و انتقال مالی و کاهش هزینه‌های تجارت خارجی می‌تواند به بهبود دسترسی بنگاه‌ها به بازارهای بی‌المللی کمک کند. با این حال، این اقدامات زمانی اثربخشی بیشتری خواهند داشت که در کنار بهبود شرایط تامین مواد اولیه و کاهش هزینه‌های دنبال شوند.

بررسی شاخص کل تعدیل‌شده فصلی رشته فعالیت‌های صنعتی نشان می‌دهد عملکرد صنایع در شهریورماه یکسان نبوده‌است. در این میان، صنایع لاستیک و پلاستیک با شاخص ۶۱.۵ بهترین عملکرد را ثبت کرده‌اند. پس از آن، صنایع کانی غیرفلزی با ۵۲.۷، نساجی و چوب، کاغذ و میلمان هر کدام با ۵۱.۹، ماشین‌سازی و لوازم خانگی با ۵۱.۸ و صنایع فلزی با ۵۱.۶ در محدوده بالاتر از مرز خنثی قرار گرفته‌اند.

در سوی مقابل، صنایع غذایی با شاخص ۳۸.۶ پایین‌ترین رقم را به خود اختصاص داده‌اند. صنایع دهه‌های نفت و گاز ۴۳.۱، سایر صنایع ۴۳.۷، صنایع غذایی ۴۷.۵، پوشاک و چرم ۴۸ و وسایل نقلیه و قطعات وابسته ۴۹ گزارش شده‌است. این تفاوت‌ها نشان می‌دهد اگرچه بخشی از رشته فعالیت‌ها نشانه‌هایی از گسترش فعالیت دارند، گروه‌های دیگری همچنان درگیر انقباض هستند.

سرمایه‌گذاری کاهش یابد. تجفی‌عرب ادامه داد: در بخش پذیرش بین‌المللی نتایج آزمون‌های ایران، باوجود کسب هم‌ترازی در چارچوب‌های بین‌المللی، اما صادرکنندگان ایرانی همچنان به دلیل عدم پذیرش گواهی‌های بازرسی ایران در بازارهای مقصد، متحمل هزینه‌های اضافی برای تست‌های مجدد در کشورهای ثالث می‌شوند که انتظار می‌رود سازمان ملی استاندارد با مذاکرات موثر، موانع پذیرش گواهی‌های ایرانی را در بازارهای هدف شناسایی و رفع کند.

وی در خصوص نظام مقررات نیز گفت: اتاق بازرگانی تهران از استقرار این نظام حمایت می‌کند، اما تحقق اهداف آن مستلزم هماهنگی بین دستگاهی، پرمیز و موازی کاری، مشارکت بخش خصوصی در تدوین مقررات و پیش‌بینی پذیرسی فعالیت‌های اقتصادی

ایران و پاکستان توسعه همکاری در بخش معدن را بررسی کردند

نیز مورد بحث و تبادل نظر قرار گرفت. همچنین دوطرف خواستار گسترش تعاملات دوطرفه و بهره‌گیری از فرصت‌های مشترک برای توسعه مناسبات تجاری ایران و پاکستان شدند. در این دیدار دهقان‌دهنوی با اعلام آمادگی سازمان توسعه تجارت ایران برای حمایت

۷

تعاون

رویداد

انحصار در واردات تلفن همراه خلا قانونی یا ضعف نظارت؟

گزارش دیوان محاسبات کشور درباره ایجاد انحصار در واردات تلفن همراه و ثبت سفارش بیش از ۹۶ میلیون دلار خارج از ضوابط اعلام‌شده، علاوه بر طرح پرسش‌هایی درباره عملکرد وزارت صنعت، معدن و تجارت، ضرورت بررسی نقش قوانین و مقررات موجود، نحوه نظارت بر اجرای آنها و مسوولیت مجلس در اصلاح خلأهای احتمالی را مطرح می‌کند. به گزارش ایسنا، دیوان محاسبات کشور در گزارشی اعلام کرده است که از سال ۱۴۰۳ تاکنون، اعمال استثنائات فاقد ضوابط شفاف در وزارت صمت، زمینه ایجاد انحصار در فرآیند واردات تلفن همراه و تمرکز آن در اختیار چهار شرکت خاص را فراهم کرده است. براساس این گزارش، در یک مورد، ثبت سفارشی به ارزش بیش از ۹۶ میلیون دلار، معادل بیش از یک چهارم سهمیه مجاز، بدون رعایت سقف قانونی و بدون درج شناسه و کد پایانه هشت‌رقمی کالا و صرفاً با استناد به تعهد احداث مجتمع کشت‌و‌صنعت واگذار شده است؛ این درحالی است که به گفته دیوان محاسبات، پروژه مذکور فاقد پیش‌فرض فیزیکی بوده است. این نهاد نظارتی، نحوه اعمال استثنائات را مغایر قانون، موجب تبعیض میان واردکنندگان و مخل اصل رقابت دانسته و از پیگیری اصلاح سازوکارهای مربوط خبر داده است. اکنون پرسش این است که کنار سیدگی به این پرونده، چه سازوکاری برای جلوگیری از تکرار چنین تصمیم‌هایی وجود دارد و مسوولیت نظارت بر اجرای مقررات و اصلاح احتمالی آنها بر عهده کدام نهادهاست؟

استثناها چگونه به امتیاز و ویژه تبدیل می‌شوند؟

نخستین محور بررسی، نحوه تصمیم‌گیری در وزارت صمت است. اگر ثبت سفارش‌هایی خارج از ضوابط عمومی و با استفاده از استثنائات انجام شده باشد، لازم است مشخص شود این استثنائات در چه مبنای قانونی تعریف شده‌اند، به مقام یا واحدی اختیار اعمال آنها را داشته و درخواست‌های مشمول این امتیاز براساس چه معیارهایی ارزیابی شده‌اند. در پرونده مورد اشاره، استناد به تعهد احداث یک مجتمع کشت‌و‌صنعت برای واگذاری ظرفیت قابل توجهی از ثبت سفارش تلفن همراه، بررسی‌هایی درباره تناسب تعهد ایجاد با امتیاز اعطاشده ایجاد می‌کند. وزارت صمت باید توضیح دهد چه سازوکاری برای راستی‌آزمایی چنین تعهداتی وجود داشته و چگونه از رعایت سقف‌های قانونی و بر خوراری برابر با متقاضیان فرصت واردات اطمینان حاصل شده است. البته برای تعیین مسوولیت اشخاص، باید اسناد تصمیم‌گیری و نتایج سیدگی‌های قانونی بررسی شود. گزارش یک نهاد نظارتی می‌تواند مبنای مطالبه پاسخ باشد، اما تعیین مسوولیت هر فرد مستلزم بررسی نقش او در فرآیند تصمیم‌گیری و احراز تخلف از سوی مرجع ذی صلاح است. آیا قوانین موجود برای جلوگیری از انحصار کافی است؟ در کنار مسوولیت دستگاه اجرایی، موضوع از منظر نظارت‌گذاری نیز قابل بررسی است. اگر مقررات موجود امکان اعمال استثنائات گسترده را به تصمیم‌گیری بدون معیارهای شفاف را فراهم کرد، باید مشخص شود مسئولیت هر فرد متعلق به کدام نهاد است. در آیین نامه‌ها، ضعف نظارت بر اجرای مقررات یا عدم وجود ضوابط مشخص، شومسال‌دانشی از نقص قانون ابهام می‌دهد. از سوی دیگر، پرونده واردات تلفن همراه مربوط به از ضوابط موجود بوده است. این تفکیک اهمیت دارد؛ چرا که در صورت نقض مقررات روشن، محور اصلی باید رسیدگی به عملکرد دستگاه اجرایی و اجرای ضمت‌های قانونی باشد. اما اگر در قوانین با مقرر ات اجرایی خلأهایی وجود داشته باشد که امکان اعطای امتیازهای غیر شفاف را فراهم کند، اصلاح آن خلأ‌ها نیز می‌تواند در دستور کار قرار گیرد. از این منظر، پرونده واردات تلفن همراه فرصتی برای بررسی این پرسش است که آیا ضوابط مربوط به تخصیص سهمیه، ثبت سفارش و اعمال استثنائات به اندازه کافی شفاف، قابل ارزیابی و قابل نظارت هستند؟ همچنین آیا معیارهای بر خوراری از امتیازهای خاص به گونه‌ای تعریف شده‌اند که امکان تبعیض میان فعالان اقتصادی به حداقل برسد؟ مجلس شورای اسلامی از دو مسیر قانون‌گذاری و نظارت می‌تواند این موضوع را پیگیری کند. در حوزه نظارت، کمیسیون صنایع و معادن مجلس می‌تواند در چارچوب اختیارات قانونی خود، از وزارت صمت درباره نحوه تخصیص سهمیه واردات، مبنای اعمال استثنائات و اقدامات انجام‌شده برای رفع زمینه‌های انحصار توضیح بخواند. در حوزه قانون‌گذاری نیز اگر بررسی‌ها نشان دهد مقررات موجود از انسفاقت کافی بر خوردار نیست یا در تعیین حدود اختیارات دستگاه اجرایی ابهام وجود دارد، نمایندگان می‌توانند اصلاح قوانین مرتبط با پیگیری اصلاح مقررات را پیش‌قدمی در تحلیف احتمالی از مقررات فعلی نشود. در این میان، به پرسش مهم آن است که آیا مجلس صرفاً به پیگیری موردی گزارش دیوان محاسبات بسنده خواهد کرد یا بررسی سازوکارهای تخصیص و ثبت سفارش را به‌فرصتی برای ارزیابی قواعد حاکم بر رقابت در این بازار تبدیل می‌کند؟ پاسخ به این پرسش می‌تواند روشن کند نظارت پارلمانی چگونه از مطالبه توضیح در باره یک پرونده مشخص به پیگیری اصلاح رویه‌های مسالمت‌ساز می‌رسد. البته تا زمانی که موضوع رسمی کمیسیون صنایع و معادن یا سایر مراجع ذی ربط در باره این پرونده اعلام نشده باشد، نمی‌توان از ورود قطعی مجلس به آن تصمیم‌برای اصلاح قوانین خبر داد. موضوع دیگر، سرنوشته پرونده و نتیجه اقدامات نظارتی است. اعلام مغایرت بر گزار با قانون، هرچند گامی برای روشن شدن مساله است، اما پرسش‌های مربوط به مسوولیت تصمیم‌گیران، آثار تصمیم اتخاذشده و نحوه جلوگیری از تکرار آن را پاسخ نمی‌دهد. دیوان محاسبات باید درباره آخرین وضعیت رسیدگی، اقدامات انجام‌شده برای تعیین مسوولیت‌های احتمالی و نحوه پیگیری اصلاح سازوکار مورد اشاره توضیح دهد. وزارت صمت نیز باید مشخص کند آیا ثبت سفارش مورد بحث همچنان معتبر است، چه اقدامی برای بررسی تعهد ایجادشده انجام شده و آیا رویه‌های مربوط به اعمال استثنائات مورد بازنگری قرار گرفته‌اند یا خیر. همچنین لازم است روشن شود آیا امتیازهای اضافی دیگری نیز با همین سازوکار واگذار شده‌اند و در صورت وجود موارد مشابه، چه تدابیری برای بررسی آنها در نظر گرفته شده است. در نهایت، پرونده واردات تلفن همراه تنها مساله نحوه اعطای یک ثبت سفارش نیست؛ این پرونده پرسشی گسترده‌تر درباره نحوه تعیین اختیار دستگاه اجرایی، شفافیت مقررات، نظارت نهادهای مسوول و نقش قانون‌گذار در جلوگیری از شکل‌گیری امتیازهای غیر رقابتی مطرح می‌کند. اکنون باید دید توضیحات وزارت صمت، نتیجه پیگیری‌های دیوان محاسبات و موضع مجلس در باره این پرونده چه خواهد بود و آیا این پیگیری‌ها به تعیین تکلیف مسوولیت‌های احتمالی، اصلاح رویه‌های مسالمت‌ساز و تقویت شفافیت در فرآیند واردات منجر می‌شود یا خیر.

با وجود این تفاوت در عملکرد، فشار هزینه‌ها و مشکلات تامین مواد اولیه در بسیاری از رشته‌ها مشاهده می‌شود. برای نمونه، شاخص قیمت خرید مواد اولیه در صنایع فرآورده‌های نفت و گاز به ۱۰۰ و تازه با مشکل مواجه باشند. بنابراین، عملکرد بهتر در حلقه تحویل و توزیع، به‌تنهایی نمی‌تواند ضعف تقاضا یا محدودیت‌های سمت عرضه را جبران کند.

تداوم این وضعیت به آن معناست که بخشی از زنجیره فعالیت صنعتی همچنان کاری می‌کند، اما پایدار آن به تامین به‌موقع نهاده‌ها و ورود سفارش‌های جدید وابسته است. در صورت تشدید اختلال در تامین مواد اولیه، حفظ همین عملکرد نیز می‌تواند دشوار تر شود.

چشم‌انداز همچنان محتاطانه است

شاخص انتظارات تولید برای ماه آینده در شهریورماه به ۴۵.۶ رسید؛ رقمی که از تداوم نگاه محتاطانه تولیدکنندگان به آینده نزدیک حکایت دارد. قرار گرفتن این شاخص زیر مرز خنثی نشان می‌دهد بنگاه‌ها برای ماه پیش‌رو انتظار بهبود قابل توجهی در وضعیت تولید ندارند.

دشواری تامین مواد اولیه، رشد هزینه‌های تولید و استمرار ضعف سفارش‌های جدید از مهم‌ترین عواملی هستند که برنامه‌ریزی برای ماه آینده را با ابهام مواجه می‌کنند. در چنین شرایطی، تولیدکنندگان برای افزایش ظرفیت یا پذیرش تعهدات جدید با احتیاط بیشتری تصمیم می‌گیرند، زیرا امکان تامین نهاده‌ها، هزینه تمام‌شده و وضعیت فروش محصولات هنوز با عدم قطعیت همراه است.

نگاهی به مجموعه شاخص‌های شهریور نشان می‌دهد صنعت با مشکلاتی مواجه است که یک‌دیگر را تقویت می‌کنند. سفارش‌های جدید و تولید پایین‌تر از مرز خنثی‌اند، موجودی مواد اولیه کاهش یافته، قیمت خرید نهاده‌ها به بالاترین سطح هفت سال اخیر رسیده و صادرات برای بیست‌وسومین ماه متوالی در محدوده انقباضی قرار دارد. در مقابل، افزایش محدود شاخص فروش و وضعیت مساعدتر سرعت تحویل سفارش‌ها برای نتیجه‌گیری درباره پایان رکود کافی نیست.

خروج از این وضعیت مستلزم مجموعه‌ای از اقدامات هم‌زمان است؛ از تسهیل دسترسی به ارز و مواد اولیه گرفته تا کاهش موانع تجارت خارجی و تقویت سرمایه در گردش بنگاه‌ها. با این حال، بهبود شرایط عرضه به‌تنهایی برای بازگشت پایدار صنعت به مسیر رشد کافی نیست. تولیدکنندگان باید از کسب امکان تامین به‌موقع نهاده‌ها را داشته باشند و از سوی دیگر، با تقاضای موثر و جریان باثبات سفارش‌های جدید روبه‌رو شوند.

تا زمانی که این دو شرط به‌طور هم‌زمان فراهم نشود، بهبود برخی مولفه‌های شاخص را نمی‌توان نشانه‌ای قطعی از پایان انقباض صنعتی دانست. آنچه داده‌های شهریور بیش از هر چیز نشان می‌دهد، تداوم فشار بر بخش خصوصی در تدوین مقررات فنی و جلوگیری از فرآیندهای موازی تأیید صلاحیت است. نجفی‌عرب در خاتمه با تأکید بر لزوم حمایت از بخش تولید در اسانه و مستسان، گفت: از مسوولان حاضر تقاضا دارم در مواجهه با ناترازی برق و گاز، هوای صنعت کشور را داشته باشند تا تولیدکنندگان با تداوم فعالیت، ضرر مستقیم سفره مردم نشوند.

از گسترش همکاری‌های تجاری با پاکستان، بر اهمیت تقویت روابط دو جانبه در حوزه‌های مختلف تجاری تأکید کرد، رییس سازمان توسعه معادن پاکستان نیز از توسعه همکاری‌ها و ایجاد ظرفیت‌های جدید برای گسترش تعاملات تجاری میان دو کشور استقبال کرد.